

Sygn. akt IV U 839/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Katarzyna Antoniak
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 kwietnia 2018 r. w S.

odwołania K. P. (1)

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 22 września 2017 r. Nr (...)

w sprawie K. P. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot nienależnie pobranej emerytury rolniczej

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala, iż K. P. (1) nie pobrała nienależnie części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od 1 lipca 2016 roku do 31 lipca 2017 roku w kwocie 10.017,14 (dziesięć tysięcy siedemnaście złotych i czternaście groszy) i nie jest zobowiązana do zwrotu powyższej kwoty;

II. zasądza od Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz K. P. (1) kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt: IV U 839/17 **UZASADNIENIE**

Decyzją z 22 września 2017r. oznaczoną jako (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, działając na podstawie art.28 ust.11 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art.138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał K. P. (1) do zwrotu kwoty 10 017,14 złotych jako nienależnie pobranej części uzupełniającej emerytury rolniczej w okresie od 1 lipca 2016r. do 31 lipca 2017r. Podniósł, że nienależnie pobrane świadczenie miało związek z wyłączeniem męża ubezpieczonej z ubezpieczenia społecznego rolników.

Odwołanie od w/w decyzji złożyła K. P. (1) zaskarżając ją w całości i wnosząc o jej zmianę poprzez ustalenie, że nie jest zobowiązana do zwrotu kwoty 10 017,14 złotych. Wskazała, że emeryturę otrzymywała zgodnie z decyzją organu rentowego i nie uchybiła żadnym swoim obowiązkom jako świadczeniobiorca (odwołanie k.1 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, przywołując argumentację wskazaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.3 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona K. P. (1) od 1 stycznia 2015r. uprawniona jest do emerytury rolniczej. Prawo do tego świadczenia ustalone zostało decyzją z 22 stycznia 2015r. (decyzja z 22 stycznia 2015r. o przyznaniu emerytury rolniczej k.26 akt emerytalnych). Z uwagi na to, że w dacie ustalenia prawa ubezpieczonej do emerytury jej mąż B. P. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników, ubezpieczona pobierała emeryturę w pełnej wysokości. W decyzji ustalającej prawo do emerytury organ rentowy zawarł pouczenie o obowiązku zawiadomienia organu rentowego przez świadczeniobiorcę o uzyskaniu prawa do emerytury przez współmałżonka, z którym prowadzi działalność rolniczą (pouczenie k.27v akt emerytalnych).

Na mocy decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z 7 czerwca 2016r. mąż ubezpieczonej B. P. nabył prawo do emerytury od 1 maja 2016r. (kopia decyzji ZUS O/S. o przyznaniu emerytury B. P. k.38 akt emerytalnych). Ubezpieczona nie zawiadomiła niezwłocznie o tym fakcie organu rentowego (okoliczność niesporna). W dniu 26 czerwca 2017r. wpłynął do organu rentowego (Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego) wniosek męża ubezpieczonej B. P. o wyłączenie go z dniem 7 czerwca 2016r. z ubezpieczenia społecznego rolników w związku z nabyciem prawa do emerytury (wniosek B. P. z 26 czerwca 2017r. k.37 akt emerytalnych). W związku z powyższym decyzją z 25 lipca 2017r. organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników wobec B. P. z dniem 8 czerwca 2016r. (decyzja z 25 lipca 2017r. k.39 akt emerytalnych). Następnie, wobec ustalenia, że B. P. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników, decyzją z 9 sierpnia 2017r. organ rentowy wstrzymał od 1 września 2017r. wypłatę na rzecz ubezpieczonej części uzupełniającej emerytury rolniczej (decyzja z 9 sierpnia 2017r. o wstrzymaniu wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej k.52 akt emerytalnych).

W dniu 3 sierpnia 2017r. ubezpieczona złożyła w organie rentowym wniosek o wznowienie wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej załączając do wniosku umowy dzierżawy nieruchomości rolnych położonych miejscowości T. gmina M. i O. zawarte w dniu 1 sierpnia 2017r. i 2 sierpnia 2017r., na mocy których małżonkowie P. wydzierżawili posiadane nieruchomości rolne na okres 10 lat odpowiednio E. K. i K. P. (2) (umowy dzierżawy z 1 sierpnia 2017r. i 2 sierpnia 2017r. k.43 i 46 akt emerytalnych). Po rozpoznaniu powyższego wniosku, decyzją z 22 września 2017r. oznaczoną jako (...) -2 organ rentowy przyznał ubezpieczonej od 1 sierpnia 2017r. prawo do wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej (decyzja z 22 września 2017r. o podjęciu wypłaty części uzupełniającej emerytury k.69 akt emerytalnych).

W dniu 22 września 2017r. organ rentowy wydał drugą – zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję, oznaczoną jako (...) -2/20, w której działając na podstawie art.28 ust.11 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników i art.138 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał ubezpieczoną do zwrotu kwoty 10 017,14 złotych jako nienależnie pobranej części uzupełniającej emerytury rolniczej w okresie od 1 lipca 2016r. do 31 lipca 2017r. Podniósł, że nienależnie pobrane świadczenie miało związek z wyłączeniem męża ubezpieczonej z dniem 8 czerwca 2016r. z ubezpieczenia społecznego rolników (zaskarżona decyzja z 22 września 2017r. k.68 akt emerytalnych).

Ubezpieczona i jej mąż B. P. przez wiele lat mieszkali w N. gmina S.. Około 2011r. małżonkowie P. nabyli w drodze umowy sprzedaży nieruchomości rolne, w tym nieruchomość zabudowaną budynkiem mieszkalnym w miejscowości T. gmina M.. Powierzchnia nabytych nieruchomości wynosiła około 4,5 ha (decyzja z 29 stycznia 2018r. w sprawie wymiaru podatku rolnego – w kopercie na k.26 akt sprawy). Po nabyciu powyższych nieruchomości małżonkowie P. zamieszkali w miejscowości T. na nieruchomości zabudowanej budynkiem mieszkalnym i przez około 2-3 lata po sprowadzeniu się do miejscowości T. mąż ubezpieczonej usiłował uprawiać pole i łąkę sąsiadujące z działką siedliskową. Z uwagi na to, że przedmiotowe nieruchomości przed nabyciem ich przez małż. P. przez wiele lat były nieużytkowane rolniczo, próby uprawy tych nieruchomości nie dawały większych rezultatów, ponadto w tzw. szkodę wchodziły dziki. W związku z tym po kilku latach (2-3 lata) od nabycia nieruchomości, małżonkowie P. zaniechali

uprawy nieruchomości rolnych, przy czym, przez około 2 lata łąkę małżonków P., za ich zgodą kosił sąsiad J. T., a następnie zabierał siano dla krów. W 2015, 2016, 2017 roku i do chwili obecnej, ubezpieczona i jej mąż nie prowadzą działalności rolniczej. Od 1 stycznia 2015r. ubezpieczona nabyła emeryturę rolniczą, a od 1 maja 2016r. mąż ubezpieczonej nabył emeryturę w powszechnym systemie emerytalnym. Przed nabyciem prawa do emerytury mąż ubezpieczonej dorabiał doraźnie świadczeniem drobnych usług stolarskich na rzecz rodziny i znajomych (zeznania świadka S. M. k.27v-28 akt sprawy oraz zeznania ubezpieczonej k.19v-20 akt sprawy).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej K. P. (1) okazało się uzasadnione.

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy błędnie uznał, że w okolicznościach sprawy zachodzą podstawy do żądania od ubezpieczonej zwrotu pobranej przez nią części uzupełniającej emerytury rolniczej za okres od 1 lipca 2016r. do 31 lipca 2017r. ,tj. okres, w którym mąż ubezpieczonej – na skutek nabycia od 1 maja 2016r. emerytury na mocy decyzji ZUS O/S. – nie podlegał już ubezpieczeniu społecznemu rolników, a oboje małżonkowie pozostawali nadal właścicielami nieruchomości rolnych i w ocenie organu rentowego prowadzili działalność rolniczą. Nie ulega wątpliwości, że z chwilą nabycia przez męża ubezpieczonej prawa do emerytury i w konsekwencji stwierdzenia, że nie podlega on już ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, odpadała przesłanka do stosowania art.28 ust.11 ustawy z 20 grudnia 1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2008r., Nr 50, poz. 291 ze zm.), zgodnie z którym, gdy emeryt prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy, wypłata części uzupełniającej emerytury nie ulega zawieszeniu. Sam fakt ustania ubezpieczenia społecznego rolników wobec B. P. (od 8 czerwca 2016r.) nie oznacza jednak automatycznie, że wypłacona ubezpieczonej w spornym okresie (1 lipca 2016r. do 31 lipca 2017r.) część uzupełniająca emerytury rolniczej była przez nią pobrana nienależnie. Powyższy przepis art.28 ust.11 ustawy stanowi wyjątek od zasady zawieszenia części uzupełniającej emerytury rolniczej w przypadku, gdy emeryt nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. W myśl bowiem z art.28 ust.1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata emerytury rolniczej z ubezpieczenia ulega częściowemu zawieszeniu na zasadach określonych w ust.2-8, jeżeli emeryt prowadzi działalność rolniczą, przy czym zgodnie z ustępem 4. powyższego przepisu uznaje się, że emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego. Zatem aby stwierdzić, czy ubezpieczona nienależnie pobrała część uzupełniającą emerytury rolniczej po tym, jak wobec jej męża ustало ubezpieczenie społeczne rolników, należało ustalić, czy ubezpieczona po ustaniu tego ubezpieczenia, a zatem od 8 czerwca 2016r. prowadziła działalność rolniczą. Na tak postanowione pytanie, w ocenie Sądu należy odpowiedzieć przecząco. Ustalenia Sądu pokazują bowiem, że od 2015r. ubezpieczona i jej mąż nie prowadzili już działalności rolniczej ani na nieruchomościach rolnych położonych w miejscowości T., ani na nieruchomościach położonych w okolicy dawnego miejsca zamieszkania ,tj. w O.. Jak wynika z wiarygodnych i spójnych zeznań świadka S. M. – wieloletniej mieszkanki wsi T. oraz samej ubezpieczonej, poza pierwszym okresem (2-3 lat) po sprowadzeniu się małżonków P. do wsi T., nie prowadzili oni i nie prowadzą do chwili obecnej działalności rolniczej na nabytych gruntach. Grunty te od wielu lat przed ich nabyciem były nieużytkowane i próby ich uprawy nie były opłacalne również ze względu na szkody wyrządzane przez dziki.

W ocenie Sądu organ rentowy dokonał błędnej wykładni przepisu art.28 ust.4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i doszedł do niewłaściwego wniosku, że po ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników wobec B. P., ubezpieczona - będąc nadal współwłaścicielką nieruchomości rolnych prowadzi działalność rolniczą. Wynikało to z przyjęcia przez organ rentowy założenia, że samo bycie właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej jest równoznaczne z prowadzeniem działalności rolniczej. Jednakże w ocenie Sądu powyższy przepis nie reguluje wyczerpująco sytuacji, w których uzasadnione jest przyjęcie, że emeryt zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, ale wskazuje jedno z kryteriów, kiedy należy uznać, że emeryt nie prowadzi działalności rolniczej. Z przepisu tego nie wynika natomiast, że przez sam fakt, iż emeryt lub jego małżonek jest właścicielem gospodarstwa rolnego, uzasadnione jest przyjęcie, że emeryt ten nie zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej. W ocenie Sądu o tym, czy emeryt prowadzi działalność rolniczą decyduje każdorazowo stan faktyczny, a zatem fakt, czy dana osoba rzeczywiście

prowadzi działalność rolniczą. Na stanowisku takim stoi również Sąd Najwyższy (vide: uchwała SN z 6 maja 2004r., II UZP 5/06, OSNP 2004/22/389). W świetle przedstawionych okoliczności ,tj. wobec ustalenia, że w spornym okresie od 1 lipca 2016r. do 31 lipca 2017r. ubezpieczona nie prowadziła działalności rolniczej brak jest podstaw do uznania, że ubezpieczona nienależnie pobrała część uzupełniającą emerytury rolniczej w kwocie 10 017,14 złotych i tym samym brak jest podstaw do zwrotu przez nią tej kwoty w myśl art.138 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. art.52 ust.2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Odnosząc się jeszcze do kwestii niezawiadomienia organu rentowego przez ubezpieczoną o nabyciu emerytury przez jej męża B. P. na mocy decyzji ZUS O/S. z 7 czerwca 2016r. (k.38 akt emerytalnych), wskazać należy, że niewątpliwie ubezpieczona była pouczona o obowiązku stosownego zawiadomienia (vide: ustalenia faktyczne), niemniej fakt niezawiadomienia organu rentowego, nie wpływa na ustalenie Sądu, że ubezpieczona nie pobrała nienależnie części uzupełniającej emerytury rolniczej. Z przedstawionych ustaleń Sądu wynika bowiem, że w spornym okresie ubezpieczona ani jej mąż nie prowadzili działalności rolniczej, a zatem nie zachodzą podstawy materialnoprawne do zwrotu pobranego świadczenia. Dodać przy tym należy, że fakt opłacania podatku rolnego nie dowodzi automatycznie prowadzenia działalności rolniczej. Jest to bowiem obowiązek wynikający z posiadania tytułu własności nieruchomości rolnych.

Mając na uwadze powyższe okoliczności na podstawie art.477¹⁴§2 kpc Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w pkt I wyroku.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu uregulowaną w art.98§1 i 3 kpc Sąd zasądził od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – pkt II wyroku.